

Фінансові послуги на фондовому ринку

Лекція 5

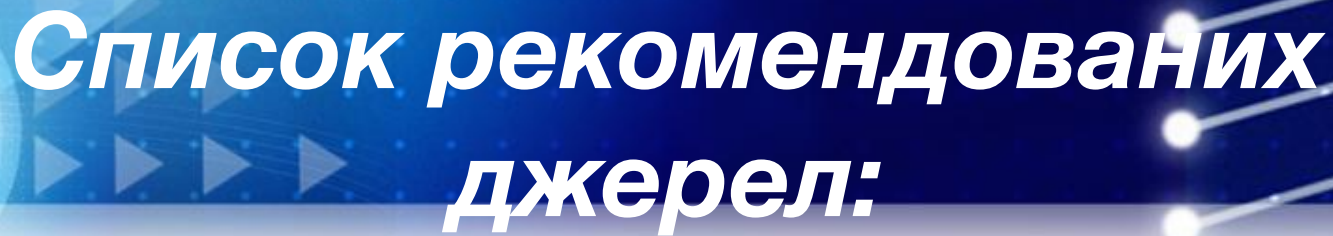

План:

1. Професійна діяльність на фондовому ринку, її види та характеристика.
2. Засади та принципи діяльності торговців цінними паперами.
3. Фінансові послуги з розміщення цінних паперів на ринку.
4. Брокерська діяльність на фондовому ринку.
5. Спільне інвестування на фондовому ринку.
6. Управління активами інституційних інвесторів.

Ключові слова:

професійна діяльність на фондовому ринку, діяльність з торгівлі цінними паперами, діяльність з управління активами, депозитарна діяльність, діяльність з організації торгівлі на фондовому ринку, брокерська діяльність, дилерська діяльність, андеррайтинг, діяльність з управління цінними паперами, розрахунково-клірингова діяльність, діяльність з ведення реєстрів іменних цінних паперів, торговці цінними паперами, брокерська контора, комісійна винагорода брокера, делькредере, спільне інвестування, корпоративний інвестиційний фонд, пайовий інвестиційний фонд, венчурний фонд.

Список рекомендованих джерел:

- Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.07.2001 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2002.- №1.
- Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02.2006 р. // Офіційний вісник України. - 2006. - №13.
- Закон України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» від 30.10.1996р. // Відомості Верховної Ради України. - 1996 - №51.
- Закон України «Про національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні» від 10.12.1997р. // Відомості Верховної Ради України. - 1998. - № 15.
- Закон України «Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)» від 15.03.2001 р. //Відомості Верховної Ради України – 2001.- №21.
- Смолянська О. Ю. Фінансовий ринок: Навч. посібник. - К.: Центр навчальної літератури, 2005. - 384 с.
- Ходаківська В. П, Данілов О. Д. Ринок фінансових послуг: Навч. посібник - Ірпінь. Академія ДПС України, 2001. - 501 с.
- Ходаківська В. П., Беляєв В. В. Ринок фінансових послуг: теорія і практика. - К.: ЦУЛ. 2002. - 616 с.
- Шелудько В. М. Фінансовий ринок: Навч. посібник - К.: Знання, 2006. - 535 с.

1. Професійна діяльність на фондовому ринку, її види та характеристик
а

Професійна діяльність на фондовому ринку –

це діяльність суб'єктів господарювання, для яких ця діяльність є виключною, та банків по перерозподілу фінансових ресурсів за допомогою цінних паперів та організаційному, інформаційному, технічному, консультаційному та іншому обслуговуванню випуску та обігу цінних паперів та їх похідних.

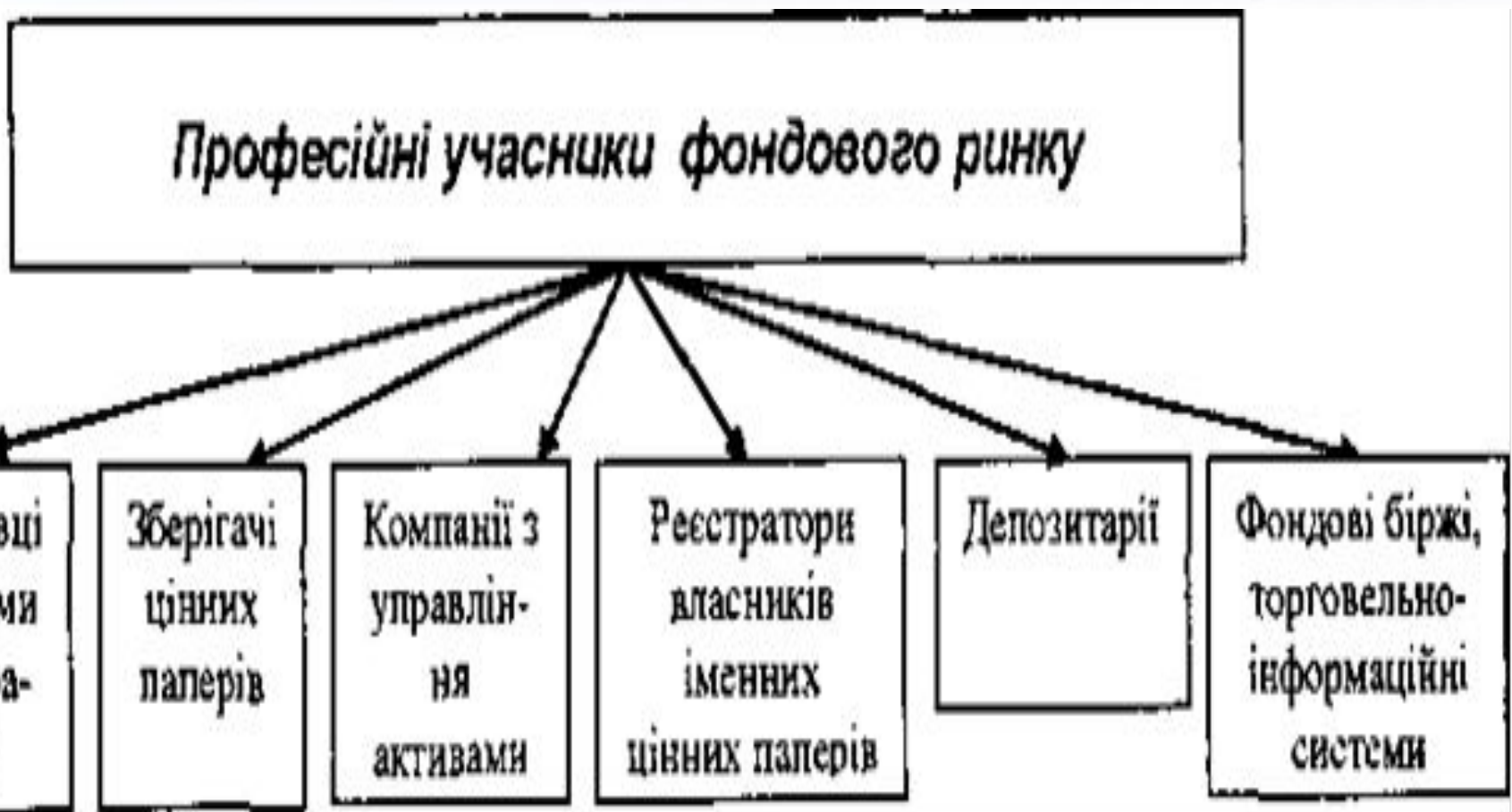

Рис. 1. Професійні учасники фондового ринку

Відповідно до Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23 лютого 2006 р. на фондовому ринку можуть здійснюватись такі види професійної діяльності:

- *діяльність з торгівлі цінними паперами;*
- *діяльність з управління активами інституційних інвесторів;*
- *депозитарна діяльність;*
- *діяльність з організації торгівлі на фондовому ринку.*

Діяльність з торгівлі цінними паперами поділяється на такі види:

- *брокерська діяльність;*
- *дилерська діяльність;*
- *андеррайтинг;*
- *діяльність з управління цінними паперами.*

Професійна діяльність
на фондовому ринку
здійснюється
виключно на підставі
ліцензії, що видається
Національною комісією
з цінних паперів та
фондового ринку.

Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку видає ліцензії на такі види професійної діяльності на ринку:

- *брокерська діяльність;*
- *дилерська діяльність;*
- *андеррайтинг;*
- *діяльність з управління цінними паперами;*
- *діяльність з управління активами;*
- *діяльність з управління іпотечним покриттям;*
- *депозитарна діяльність депозитарію цінних паперів;*
- *депозитарна діяльність зберігача цінних паперів;*
- *діяльність із ведення реєстру власників іменних цінних паперів;*
- *діяльність з організації торгівлі на фондовому ринку;*
- *розрахунково-клірингова діяльність.*

2. Засади та
принципи
діяльності
торговців цінними
паперами

Діяльність з торгівлі цінними паперами на фондовому ринку провадять торговці цінними паперами, які надають учасникам ринку фінансові послуги щодо купівлі-продажу фондових цінностей, розміщення цінних паперів на ринку та управління фінансовими вкладеннями клієнтів.

Реалізація зазначених послуг створює для учасників ринку певні переваги:

- *можливість здійснення операцій купівлі-продажу цінних паперів на біржовому та позабіржовому ринках (без участі посередників реалізація біржових та позабіржових операцій є неможливою);*
- *забезпечення емітентам швидкого та ефективного розміщення цінних паперів і, як наслідок, залучення додаткових фінансових ресурсів;*
- *реалізацію інвесторами прибуткових фінансових вкладень; ефективне управління цінними паперами індивідуального інвестора в цілях забезпечення доходу, захисту вкладень від інфляційного знецінення та від інших чинників ризику;*
- *проведення операцій з цінними паперами на найвигідніших умовах.*

Реалізація фінансових послуг забезпечується торговцями цінними паперами за допомогою проведення таких фінансових операцій:

- виконання замовлень клієнтів на купівлю цінних паперів;
- виконання замовлень клієнтів на продаж цінних паперів;
- виконання замовлень клієнтів на обмін цінних паперів;
- забезпечення розміщення випущених цінних паперів за договорами з емітентами;
- управління цінними паперами клієнтів протягом обумовленого терміну.

Діяльність торговця цінними паперами базується на таких **принципах**:

- *реалізація фінансових операцій в інтересах клієнта;*
- *попередження клієнтів (крім випадків володіння інформацією, що становить комерційну таємницю) про ризики конкретної угоди з цінними паперами;*
- *узгодження з клієнтом рівня можливого ризику щодо виконання операцій купівлі-продажу або обміну цінних паперів;*
- *надання клієнту інформації щодо курсів цінних паперів;*
- *виконання договорів та замовлень клієнтів в порядку їх надходження;*
- *першочергове виконання операцій клієнта, а вже потім власних операцій з такими ж цінними паперами;*
- *негайне повідомлення клієнта про неможливість виконання його замовлення на найвигідніших умовах за наявності власної зацікавленості торговця у таких операціях.*

У своїй професійній діяльності торговці цінними паперами **не мають права:**

- розголошувати комерційну таємницю клієнтів, за винятком подання такої інформації на вимогу уповноважених державних органів у відповідності з законодавством;
- здійснювати операції на користь клієнта без його письмового замовлення;
- запевняти клієнтів у беззаперечному одержанні доходу від проведення операції з цінними паперами;
- використовувати грошові кошти та цінні папери клієнтів для здійснення власних операцій;
- задовольняти вимоги кредиторів за рахунок цінних паперів та грошових коштів, що належать клієнтам;
- здійснювати операції з цінними паперами клієнтів не в інтересах клієнтів, а виключно з метою отримання винагороди;
- здійснювати обмін одних цінних паперів на інші, якщо в процедурі обміну задіяними є цінні папери, що емітовані торговцем;
- надавати фінансові кредити і здійснювати залучення коштів та майна фізичних та юридичних осіб, якщо це не пов'язано зі здійсненням брокерської діяльності, андеррайтингу та управління цінними паперами клієнтів.

3. Фінансові
послуги з
розміщення
цінних паперів
на ринку

*Комплекс послуг з організації
випуску та проведення розміщення
цінних паперів на ринку одержав
назву **андеррайтингу**.*

Фінансові послуги з розміщення цінних паперів на ринку забезпечують емітентам реалізацію таких основних намірів:

- ✓ мобілізацію додаткових фінансових ресурсів для господарської діяльності;
- ✓ можливість продажу на ринку частини акцій, що знаходяться у власності засновників;
- ✓ корпоратизацію підприємства, що знаходилось у власності держави;
- ✓ реорганізацію підприємства шляхом злиття або поглинання.

Андеррайтинг включає в себе такі **операції**:

- *консультування емітента про терміни, обсяги та інші характеристики емісії;*
- *здійснення андеррайтером викупу частини емісії або всього обсягу емісії цінних паперів у емітента;*
- *надання гарантій емітенту щодо первинного продажу цінних паперів;*
- *розміщення випущених цінних паперів серед інвесторів за комісійну винагороду.*

Під час здійснення андеррайтингової діяльності посередники зобов'язані враховувати **вимоги законодавства** щодо розміщення цінних паперів:

- *публічне розміщення цінних паперів не може бути розпочате раніше ніж через 10 днів після опублікування проспекту їх емісії;*
- *максимальний термін публічного розміщення цінних паперів не може перевищувати одного року з дня початку їх первинного продажу;*
- *максимальний термін закритого розміщення цінних паперів не може перевищувати двох місяців з початку їх розміщення;*
- *під час розміщення пайові цінні папери не можуть продаватися за ціною, меншою ніж їх номінальна вартість;*
- *забороняється установлення переважного права на придбання цінних паперів одними інвесторами стосовно інших, крім випадків, передбачених законодавством;*
- *кількість публічно розміщених цінних паперів не може перевищувати кількості цінних паперів, визначеної в проспекті їх емісії.*

**4. Брокерська
діяльність на
фондовому
ринку**

Брокерські контори відкриваються засновниками фондової біржі або юридичними особами, які придбали місце на біржі.

Кожен член фондової біржі має право відкрити одну брокерську контору, яка може функціонувати у формі самостійної юридичної особи або як структурний підрозділ члена фондової біржі.

Основні завдання брокерських контор полягають у такому:

- прийом, передача та виконання замовлень клієнтів щодо реалізації операцій з цінними паперами;
- ведення рахунків клієнтів;
- організація обліку проведених операцій та складання звітності;
- надання клієнтам додаткових послуг для здійснення операцій з цінними паперами.

Брокерські контори надають такі види фінансових та супутніх послуг для своїх клієнтів:

- *укладання біржових угод з цінними паперами;*
- *укладання угод з цінними паперами на позабіржовому ринку;*
- *надання гарантій та порук;*
- *документальне оформлення укладених угод;*
- *складання та подання звітності за проведеними операціями;*
- *збір необхідної комерційної інформації за дорученням;*
- *консультування з питань здійснення фінансових інвестицій тощо.*

Під час виконання замовлень клієнтів брокери зобов'язані дотримуватись правил, за якими діють торговці цінними паперами, а саме:

- діяти в інтересах клієнта з метою якнайкращого виконання його замовлень;
- попереджати клієнтів про ризики конкретної угоди з цінними паперами;
- узгоджувати з клієнтами рівень можливого ризику при здійсненні операцій купівлі-продажу цінних паперів;
- надавати клієнту інформацію про стан поточної кон'юнктури фондового ринку та курси цінних паперів;
- виконувати замовлення клієнтів на придбання - продаж фондових цінностей в порядку їх надходження;
- не розголошувати інформацію про фінансові операції клієнта.

5. Спільне
інвестування
ЯК ВИД
фінансової
ПОСЛУГИ

Спільне інвестування являє діяльність, що здійснюється в інтересах і за рахунок засновників та учасників корпоративних та пайових інвестиційних фондів шляхом випуску цінних паперів фондів та вкладення акумульованих коштів інвесторів у ефективні фінансові інструменти з метою одержання прибутку.

Ефект від участі в спільному інвестуванні для учасників інвестиційних фондів може проявитися у таких *перевагах*:

- прирості вкладених коштів інвесторів, що виникне у випадку викупу фондом емітованих цінних паперів за вищою ціною ніж ціна їх придбання;
- одержанні дивідендів учасниками недиверсифікованих фондів;
- збереженні заощаджень учасників фондів та захисті їх від інфляційного знецінення;
- забезпеченні вищої прибутковості вкладень в порівнянні з прибутковістю традиційних фінансових інструментів.

Недоліками вкладень коштів в інститути спільного інвестування в порівнянні з банківськими депозитами є:

- *велика номінальна вартість цінних паперів ІСІ, що обмежує коло вкладників інвесторами з середнім та високим рівнем доходів;*
- *відсутність гарантій з боку держави щодо повернення коштів учасників фондів;*
- *наперед невизначена прибутковість вкладень в цінні папери фондів;*
- *оподаткування доходів фізичних осіб, одержаних від інвестицій в ІСІ;*
- *нерозвинутість механізмів продажу цінних паперів інститутів спільного інвестування на відкритому ринку.*

6. Управління
активами
інституційних
інвесторів

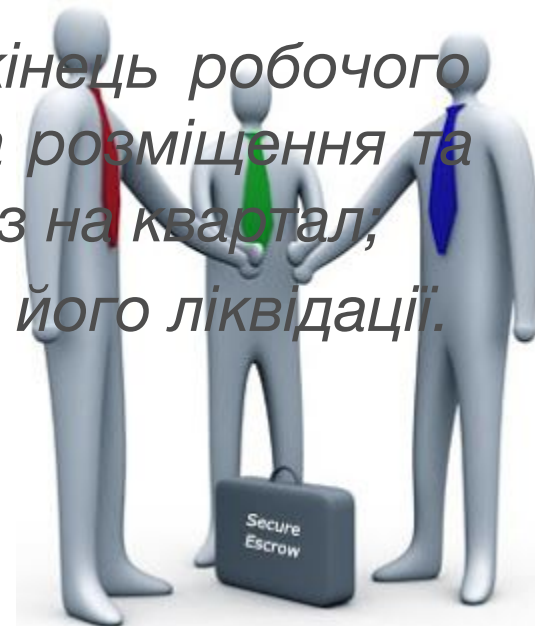
Для забезпечення ефективного управління коштами інвесторів компанія з управління активами провадить такі *види діяльності*:

- *підбір об'єктів для здійснення фінансового та реального (в окремих випадках) інвестування;*
- *придбання обраних об'єктів інвестицій та формування портфеля активів інституційного інвестора;*
- *ротацію в складі портфеля активів шляхам продажу низько ефективних активів і придбання більш ефективних;*
- *визначення вартості чистих активів інституційного інвестора та розміру доходу від фінансових вкладень.*

З метою проведення розрахунків з учасниками інститутів спільного інвестування та визначення ціни цінних паперів фондів компанія з управління активами визначає вартість чистих активів:

- *відкритого інвестиційного фонду - на кінець кожного робочого дня;*
- *інтервального та закритого фондів на кінець робочого дня, що передує дню прийому заявок на розміщення та викуп цінних паперів, але не рідше ніж раз на квартал;*
- *венчурного фонду - на кінець року та при його ліквідації.*

Істотними *умовами договору* про управління активами є:

- *повна назва та місцезнаходження органів управління договірних сторін;*
- *вид інституційного інвестора;*
- *предмет договору;*
- *права і обов'язки сторін;*
- *обсяги активів, що передаються в управління;*
- *застереження щодо конфіденційності;*
- *порядок подання звітності та інформації;*
- *відповідальність сторін за невиконання або неналежне виконання умов договору, розмір винагороди за надання послуг з управління активами;*
- *порядок зміни умов договору;*
- *умови дострокового розірвання договору.*

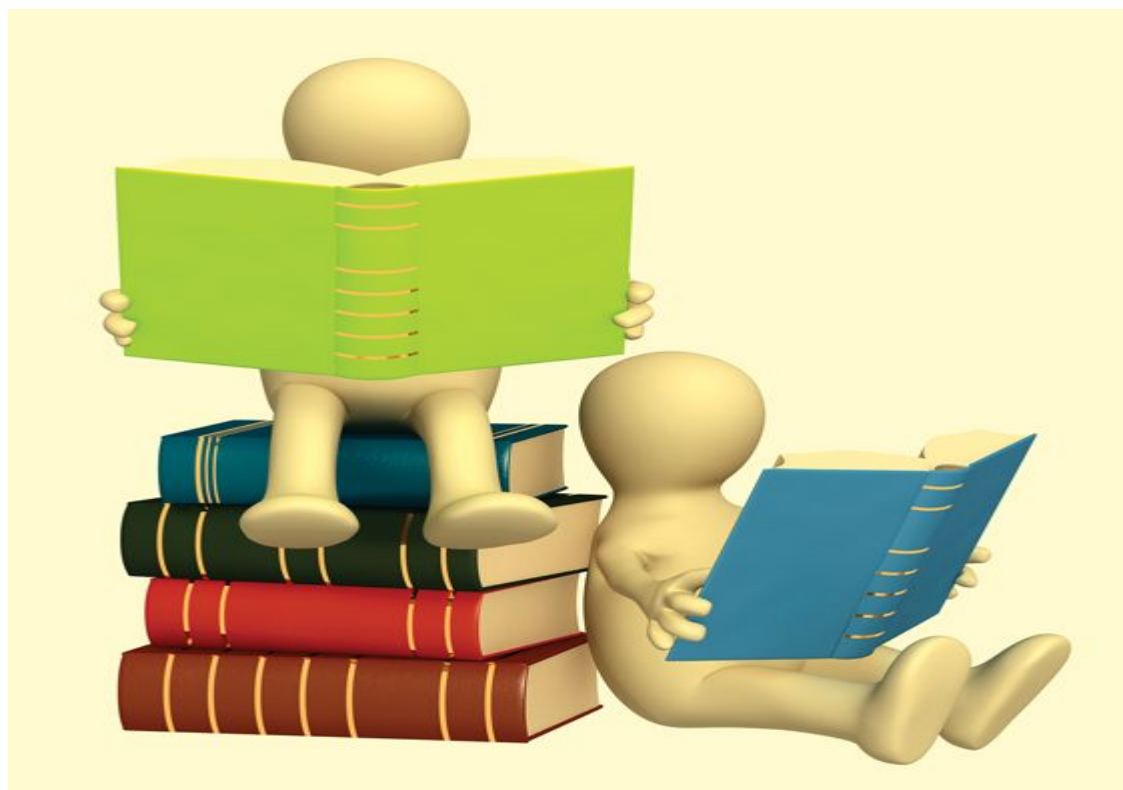

При здійсненні професійної діяльності на ринку цінних паперів компанії з управління активами **не мають права:**

- *використовувати активи інституційного інвестора для забезпечення виконання зобов'язань, виникнення яких не пов'язане з функціонуванням такого інвестора;*
- *безоплатно відчужувати активи фондів;*
- *надавати позику або кредит за рахунок активів фондів;*
- *брати позику або кредит, що підлягають поверненню за рахунок активів фонду;*
- *формувати активи інституційного інвестора з порушенням вимог законодавства.*

Самостійна робота №6

- *Біржові індекси.*

Дякую за увагу!!!

